

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Іслам – світова релігія»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-наукова програма: Для усіх освітніх програм.

Спеціалізація (за наявності): Для усіх спеціалізацій.

Спеціальність: Для усіх спеціальностей.

Галузь знань: Для усіх галузей знань.

Форма навчання: денна, заочна.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 12 від “25” червня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Іслам – світова релігія.
Освітня програма	Для усіх освітніх програм.
Спеціалізація	Для усіх спеціалізацій.
Спеціальність	Для усіх спеціальностей.
Галузь знань	Для усіх галузей знань.
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	тривалість: один семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=news

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу: формування системного бачення ісламу як однієї із світових релігій
Компетентності: Формування релігієзнавчих знань про: <ul style="list-style-type: none">• іслам як світову релігію• виникнення, етапи розвитку ісламу• джерела віровчення, специфіку віровчення, систему права мусульман• обрядовість ісламу• соціальну доктрину ісламу• особливості розвитку ісламу в Україні• мусульманську культуру, мистецтво• іслам як стиль життя мусульман
Програмні результати навчання : <ul style="list-style-type: none">• Вміння опрацювати й аналізувати різноманітні типи джерел інформації, що висвітлюють тематику ісламу як однієї із світових релігій• Вміння висловлювати й аргументувати власні погляди щодо актуальних питань становища ісламу в світі в контексті розвитку інших релігій• Формування релігійної терпимості, толерантності, світоглядного плюралізму до представників світових та інших релігій.

3. Структура курсу

№	Тема. Форми роботи.	План роботи. Результати навчання	Завдання
1	Виникнення ісламу // Лекція; семінар.	Знати, вміти пояснити основні питання теми: Іслам — наймолодша світова релігія. Мусульмани – правовірні ісламу. Релігійна ситуація в Аравії до виникнення ісламу. Мухаммед – засновник і останній із пророків ісламу. Біографія Мухаммеда (бл. 570 р.- 632 р.). Поширення ісламу за часів Мухаммеда, в період правління «перших праведних халіфів». Халіфат.	Усні відповіді. Презентації. Тести.
2	Віровчення ісламу. // Лекція; семінар.	Знати, вміти пояснити основні питання теми: Коран – священна книга ісламу. Структура і зміст Корану. Повчання Корану. Переклади Корану. Сунна – священне передання ісламу. Хадиси. Вчення про “п’ять стовпів віри” мусульман. Сповідання віри (шахада). Вчення про Аллаха. Єдинобожжя. Вчення про пророків в ісламі. Вчення про джихад. Ісламська есхатологія. Символи ісламу.	Усні відповіді. Презентації. Тести.
3	Обрядовість в ісламі. // Лекція; семінар.	Знати, вміти пояснити основні питання теми: Релігійна обрядовість. Прийняття ісламу. Молитва в ісламі. Намаз. Обов’язкова милостиня (зак'ят). Паломництво. Священні місця паломництв. Піст у місяць рамадан. Значення рамадану. Свята ісламу. Знаменні дати ісламу.	Усні відповіді. Презентації. Тести.

		<p>Родинна обрядовість: обрізання; шлюб, обряд похорону.</p> <p>Мечеть – релігійно-культурний і просвітницький центр мусульман. Формування основних елементів мечеті і їхнє призначення (мінарет, михраб, минбар, місце для ритуальних омовінь).</p>	
4-5	<p>Напрями ісламу. Мусульманське право.</p> <p>// Лекція; семінар.</p>	<p>Знати, вміти пояснити основні питання теми:</p> <p>Сунізм, шіїзм – основні напрями в ісламі: порівняльні особливості, відмінності.</p> <p>Секти, течії та рухи в ісламі.</p> <p>Ісламський містицизм (суфізм) .</p> <p>Радикальні течії в ісламі.</p> <p>«Шаріат» та «фікх» – ключові терміни мусульманського права.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації. Тести.</p>
6	<p>Іслам в Україні: особливості розвитку</p> <p>// Лекція; семінар.</p>	<p>Знати, вміти пояснити основні питання теми:</p> <p>Етапи історії ісламу в Україні.</p> <p>Агатангел Кримський (1871 — 1942) як дослідник ісламу.</p> <p>Культові особливості ісламу в Україні.</p> <p>Мечеті в Україні.</p>	<p>Усні відповіді. Презентації. Тести.</p>
7-9	<p>Цінності арабо-мусульманської культури.</p> <p>// Семінари № 7-9.</p>	<p>Знати, вміти пояснити основні питання теми:</p> <p>Аврамічні релігії (юдаїзм, християнство, іслам): порівняльна характеристика .</p> <p>Мусульманська сакральна архітектура.</p> <p>Практикування мусульманами ісламу в повсякденному житті.</p> <p>Культура зовнішнього вигляду мусульман.</p> <p>Різновиди мусульманського жіночого одягу та головних уборів.</p> <p>Культура харчування мусульман.</p> <p>Заборони в ісламі: харчові, алкоголю, азартних ігор, зображень людини й тварин, позичкового відсотка та ін.</p> <p>Повеління в ісламі.</p> <p>Виховання і навчання дітей мусульманської традиції.</p> <p>Соціальна концепція мусульман України:</p>	<p>Усні відповіді. Презентації.</p>

	іслам і сім'я, праця в ісламі; наука та освіта в ісламі; економіка в ісламі; іслам і політика; іслам і медицина; іслам і питання біоетики; іслам і довкілля; війна і мир в ісламі. Етика мусульманських проповідників. Участь мусульман у міжрелігійному діалозі.	
--	--	--

3.1. Теми самостійної роботи студентів

Географія поширення ісламу в сучасному світі.
Спільні і відмінні риси ісламу з іудаїзмом.
Відомі мечеті світу.
Розвиток ісламу в Україні (період кін. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.)
Військове капеланство мусульман України.
Символічне значення жіночих і чоловічих імен мусульман.
Постать Роксолани у сприйнятті турків та українців.
Становище жінки в культурі мусульман: стереотипи і реалії.
Традиції мусульманської кухні.
Мусульманське каліграфічне мистецтво

3.2. Програмові вимоги:

1. Релігійна ситуація в Аравії до виникнення ісламу.
2. Біографія Мухаммеда (бл. 570 р.- 632 р.).
3. Поширення ісламу за часів Мухаммеда, в період правління «перших праведних халіфів».
4. Коран – священна книга ісламу. Структура і зміст Корану.
5. Сунна – священне передання ісламу. Хадиси.
6. Вчення про “п’ять стовпів віри” мусульман.
7. Вчення про Аллаха. Єдинобожжя.
8. Вчення про пророків в ісламі.
9. Вчення про джихад.
10. Ісламська есхатологія.
11. Символи ісламу.
12. Прийняття ісламу.
13. Молитва в ісламі. Намаз.
14. Обов’язкова милостиня (зак’ят).

- 15.Паломництво. Священні місця паломництв.
- 16.Піст у місяць рамадан. Значення рамадану.
- 17.Свята ісламу. Знаменні дати ісламу.
- 18.Родинна обрядовість: обрізання; шлюб, обряд похорону.
- 19.Мечеть – релігійно-культурний і просвітницький центр мусульман.
- 20.Сунізм.
- 21.Шіїзм.
- 22.Секти, течії та рухи в ісламі.
- 23.Ісламський містицизм (суфізм) .
- 24.Радикальні течії в ісламі.
- 25.«Шаріат» та «фікх» – ключові терміни мусульманського права.
- 26.Етапи історії ісаму в Україні.
- 27.Агатангел Кримський (1871 — 1942) як дослідник ісламу.
- 28.Культові особливості ісламу в Україні.
- 29.Мечеті в Україні.
- 30.Мусульманська сакральна архітектура.
- 31.Практикування мусульманами ісламу в повсякденному житті.
- 32.Культура зовнішнього вигляду мусульман.
- 33.Різновиди мусульманського жіночого одягу та головних уборів.
- 34.Культура харчування мусульман.
- 35.Заборони в ісламі: харчові, алкоголю, азартних ігор, зображень людини й тварин, позичкового відсотка та ін. Повеління в ісламі.
- 36.Виховання і навчання дітей мусульманської традиції.
- 37.Вчення ісламу про сім'ю.
- 38.Вчення ісламу про працю.
- 39.Вчення ісламу про економіку.
- 40.Вчення ісламу про політику.
- 41.Вчення ісламу про медицину, біоетику.
- 42.Вчення ісламу про екологію, довкілля.
- 43.Вчення ісламу про війну і мир.
- 44.Етика мусульманських проповідників.
- 45.Участь мусульман у міжрелігійному діалозі.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-

Семінарське заняття	60
Тестовий контроль знань (до семінару)	30
КСР	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські заняття		+		+		+		+		+		+		+			+	60
Тестовий контроль знань					+						+				+			30
КСР																+		10

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Комп'ютери, гаджети, доступ до інтернет-мережі.
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> Латигіна Н.А. Іслам: шлях крізь століття : монографія / Н.А. Латигіна. – Київ, 2016. – 360 с. Якубович М. Я. Іслам в Україні: історія і сучасність / Михайло Якубович. — Вінниця, 2016. — 264 с. 	
Додаткова література:	
<ul style="list-style-type: none"> Андронович О.Г. Традиції і новації у гендерних відносинах сучасного турецького суспільства // https://core.ac.uk/download/pdf/47228499.pdf Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. В. Д. Титова. — 	

Х., 2004. — 272 с. / Режим доступу:
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/Religa_2004.pdf

- Беліков О.В., Масальський В.І. Сучасні мусульманки в Україні: стереотипи і реалії // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/85472/4-Belikov.pdf?sequence=1>
- Вівчар С. Поема П. Куліша «Магомет і Хадиза» як гімн любові / С.Вівчар // <https://islam.in.ua/ua/islamoznavstvo/poema-p-kulisha-magomet-i-hadyza-yak-gimn-lyubovi>
- Духовне управління мусульман України // <https://umma.in.ua/ua>
- Кралюк П. Агатангел Кримський як дослідник ісламу // <https://islam.in.ua/ua/islamoznavstvo/agatangel-krymskyu-yak-doslidnyk-islam>
- Кудряченко А.І. Іслам у сучасній Європі та Україні: виклики, стан і перспективи // https://elibrary.ivinas.gov.ua/1826/1/6%20Nvdau_2014_21%282%29_10.pdf
- Куліш П. Магомет і Хадиза // http://ukrbooks.com/ua/Magomet_i_hadyza/
- Культура та етикет харчування в кримському ханстві // Режим доступу: <https://islam.in.ua/ua/kultura/kultura-ta-etiket-harchuvannya-v-krimському-hanstvi>
- Опанасюк В. В. Історія світових релігій. Формування догматики та культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — Суми : СумДУ, 2013. — 110 с. // https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30587/3/History_of_religions.pdf;jsessionid=1E5802B700C31EADD02CE2699DBC34D
- Окладна М. Г., Гуренко О. О. Етапи становлення ісламської концепції міжнародного права в середньовіччі та сучасність // <https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Okladnaya-Hurenko16.pdf>
- Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К., 2008. — 264 с. / Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>
- Релігієзнавство: Навчально-методичний посібник / Н. І. Гончарова. — Одеса, 2017. — 116 с. // Режим доступу: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/672/1/Honcharova%20Religious%20studies.pdf>
- Стоцький Я. В. Релігієзнавчий словник і хронологія найважливіших дат з історії релігій до курсу «Релігієзнавство». — Тернопіль, 2011. — 56 с. / Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20566/1/slovyk.pdf>
- Франко І. "Абу-Касимові капці". Віршоване оповідання / Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/765/76509/franko-ivan-iakovych-abu-kasymovi-kaptsi.pdf>
- Хаустова М.Г., Юхименко Д.С. Ісламська правова сім'я як одна з провідних правових сімей світу. головні терміни мусульманського права — «шаріат» та «фікх» / М.Г. Хаустова, Д.С. Юхименко // <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35770/1/%D0%86%D0%A1%D0%9B%D0%90%D0%9C%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%A1%D0%86%D0%9C%E2%80%99%D0%AF.pdf>

- Ях'яєва Ленуре. Прислів'я кримських татар — відображення ісламської культури / Ленуре Ях'яєва // <https://islam.in.ua/ua/kultura/pryslivya-krymskyyh-tatar-vidobrazhennya-islamskoyi-kultury>
- Кучера Т. М. Релігієзнавство [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. М. Кучера — К. : КНЕУ, 2016. — 95 с. // <https://core.ac.uk/download/pdf/197270159.pdf>
- Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства. – К. : Наук. думка, 2004. – 560 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства. Аудиторія 503; тел.: 59-60-15 Ел. адреса кафедри: kfsr@pnu.edu.ua Сайт кафедри: https://kfsr.pnu.edu.ua/
Викладач	Білоус Світлана Іванівна
Контактна інформація викладача:	svitlana.bilous@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	повага до всіх учасників освітнього процесу; сприйняття й толерантність до представників різних світоглядів; забороняється плагіат у підготовці і представленні робіт;
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання пропущених занять через опрацювання матеріалів лекцій, рекомендованої літератури.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Дозволяється, але у зв'язку з поважної причини, підтвердженої документально.
Невідповідна поведінка під час заняття	- забороняється зневага до когось з учасників освітнього процесу; - забороняється некоректні вислови, агресивні прояви поведінки.
Додаткові бали	участь у студентських конференціях з дисципліни: 10 б.

Викладач: Білоус Світлана Іванівна